

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2357/2016
31.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Јасминке Станојевић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4560/16 од 28.09.2016. године, у седници одржаној 31.05.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4560/16 од 28.09.2016. године у ставу првом, трећем, четвртном и петом изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 374/15 од 11.03.2016. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено да је одредба члана 3. став 9. Уговора о кредиту за куповину непокретности бр. ... од 13.02.2008. године, закљученог између тужиоца и тужене, а која гласи „уговорне стране сагласно утврђују да банка задржава право да током трајања тог уговора, прилагођава каматну стопу у складу са изменама пословне политике банке, мерама НБС и тржишних околности, о чему ће у случају снижења каматне стопе корисник кредита благовремено бити обавештен на одговарајући начин, без посебно писаног обавештења упућеног кориснику кредита“, као и одредба члана 1. став 2. тог уговора у делу којим је уговорено „да ће корисник кредита све плативе износе по том уговору, као што су дугована главница и камата, у складу са одредбама овог уговора“, отплаћивати „по продајном курсу банке важећем на дан конкретне отплате“, апсолутно ништаве одредбе уговора. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се утврди да је наведени уговор о кредиту, ништав у преосталом делу осим у

делу у ком је суд утврдио ништавост ставом првим изреке. Трећим ставом изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4560/16 од 28.09.2016. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Другим ставом изреке другостепене пресуде, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да су члан 3. став 9. уговора о кредиту у делу који гласи „пословне политике банке“ и члан 1. став 2. тог уговора, у делу који гласи „по продајном курсу банке важећи на дан конкретне отплате“, апсолутно ништаве одредбе уговора. Трећим ставом изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке тако што је тужбени захтев тужиоца за утврђење ништавости става 3. члана 9. уговора о кредиту од 13.02.2008. године у делу који гласи „уговорне стране сагласно утврђују да банка задржава право да током трајања овог уговора прилагођава каматну стопу у складу са мерама НБС и тржишних околности, о чему ће у случају снижења каматне стопе корисник кредита благовремено бити обавештен на одговарајући начин, без посебног писаног обавештења упућеног кориснику кредита, као и члана 1. став 2. тог уговора у делу који гласи „да ће корисник кредита све плативе износе по том уговору отплаћивати благовремено и у потпуној сагласности са одредбама тог уговора“, одбијен као неоснован. Четвртим ставом изреке одбијене су жалбе тужиоца и тужене и потврђено је решење о трошковима поступка из става трећег изреке првостепене пресуде. Последњим ставом изреке одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену и то у првом, трећем, четвртм и петом ставу изреке, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као корисник кредита, закључио са туженом, као даваоцем кредита, дана 13.02.2008. године уговор о кредиту бр. ..., којим је банка одобрила тужиоцу као кориснику кредита износ од 56.271,25 CHF у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан пуштања кредита у течај, а тужилац се обавезао да кредит врати у року од 25 година, исплаћујући месечне ануитете, као и камату по променљивој каматној стопи која је у моменту закључења уговора износила 4,91% на годишњем нивоу. У одредби члана 3. став 9. уговора, банка је задржала право промене каматне стопе у току трајања уговора у складу са изменама своје пословне политике, мерама НБС и тржишним околностима, па је у периоду од дана закључења уговора, па до дана ступања на снагу Закона о заштити корисника финансијских услуга, од тужиоца наплаћивала већу каматну стопу од уговорене, односно више од 4,91% на годишњем нивоу. Након ступања на снагу поменутог закона, банка је

почев од 01.12.2011. године обрачунавала камату по каматној стопи утврђеној у проценту од 4,91% фиксно, на годишњем нивоу. Овим уговором о кредиту, тужена је уговорена средства кредита пустила у течај у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан исплате средстава, а корисник кредита се обавезао, да отплаћује износе по уговору, дуговану главницу и камату по продајном курсу банке важећем на дан сваке отплате.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и утврдио да су одредбе и то члана 3. став 9. уговора о кредиту у делу који гласи „уговорне стране сагласно утврђују да банка задржава право да током трајања овог уговора прилагођава каматну стопу у складу са изменама пословне политике банке, мерама НБС и тржишних околности, о чему ће у случају снижења каматне стопе корисник кредита благовремено бити обавештен на одговарајући начин, без посебног писаног обавештења упућеног кориснику кредита“, као и одредба члана 1. став 2. уговора у делу којим је уговорено „да ће корисник кредита све плативе износе по том уговору као што су дугована главница и камата, у складу са одредбама тог уговора отплаћивати по продајном курсу банке важећем на дан конкретне отплате“, апсолутно ништаве одредбе, а одбио је тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је уговор о кредиту ништав у преосталом делу. Применом одредби члана 103, 105. став 1, 277. и 1065. ЗОО, у вези одредби члана 46. став 1. и 2, 47. и 50. став 1. истог закона, првостепени суд је закључио да уговорена променљива каматна стопа која се може повећавати у складу са неодређивим елементима – изменама посебне политике банке, мерама НБС и тржишним околностима, представља неодређен и неодређив предмет обавезе корисника кредита, због чега су такве одредбе ништаве. То међутим нису одредбе без којих уговор не може опстати, што значи да њихова ништавост не повлачи ништавост и самог уговора, јер он може да опстане без тих, ништавих одредби које нису биле ни услов уговора ни одлучујућа побуда због којих је уговор закључен. Одредба уговора којом је уговорено да ће корисник кредита рате отплаћивати по продајном курсу банке важећем на дан отплате, нису у складу са принудним прописима и то начелом једнаке вредности узајамног давања прописаним чланом 15. ЗОО, имајући у виду да је банка тужиоцу средства кредита одобрила у динарској противвредности по средњем курсу банке на дан „пуштања средстава у течај“.

Одлучујући о жалбама парничних странака, другостепени суд је прихватио став првостепеног у погледу делимичне ништавости уговора о кредиту закљученог између странака и то одредби уговора који се односе на променљивост каматне стопе у складу са пословном политиком банке, као и одредби које се односе на продајни курс банке приликом отплате кредита, као и став првостепеног суда у погледу ништавости уговора о кредиту у целини. Што се тиче одредби уговора о кредиту којим је банка задржала право да током трајања уговора прилагођава каматну стопу у складу са мерама НБС и тржишним околностима, као и одредбе члана 1. став 2. уговора којим се корисник кредита обавезао да ће све плативе износе по том кредиту плаћати у складу са одредбама тог уговора, другостепени суд је оценио да су те одредбе у складу са чланом 307. став 1. ЗОО, којим је прописано да се испуњење састоји у извршењу онога што чини садржину обавезе, те нити је дужник може испунити нечим другим, нити

поверилац може захтевати нешто друго, а уговор, у смислу члана 148. став 1. истог закона, ствара права и обавезе за уговорне стране, као и да је сагласно члану 50. став 1. Закона о облигационим односима уговором о кредиту остављено трећем лицу, у овом случају Народној банци Србије и тржишним околностима, да одреди каматну стопу. Из тих разлога је преиначио првостепену пресуду одбијањем тужбеног захтева да се утврди ништавост уговора у односу на поменуте одредбе.

Разлози ревизије тужиоца о погрешној примени материјалног права нису основани. Побижаном пресудом је на утврђено чињенично стање, које се не може побити ревизијом, правилно примењено материјално право када је утврђена делимична ништавост наведених одредби уговора о кредиту које су противне принудним нормама и општим начелима уговорног права, правилно одбијајући тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о кредиту у целини, а из разлога које у свему прихвата и Врховни касациони суд.

Уговор о кредиту у динарима са валутном клаузулом у швајцарским францима и променљивом уговорном каматном стопом, закљученим између парничних странака је по својој врсти, природи и садржини уговорних обавеза банке и корисника кредита регулисан одредбама члана 1065. у вези члана 395. ЗОО и члана 25. став 1. и 34. у вези члана 2. тачка 24. Закона о девизном пословању. Ради се о уговору по приступу у којем је основне и обавезне елементе уговора сачинила банка као давалац финансијске услуге (кредита), а корисник те услуге (кредита) је прихватио унапред одређене услове уговора, чиме се сматра да је постигнута сагласност воља уговорача за закључење уговора.

Уговорне одредбе о валутној клаузули и промени каматне стопе стипулисане су ради заштите банке и очувања реалне вредности одобреног и исплаћеног динарског износа кориснику кредита. Независно од овакве садржине уговорних обавеза и начина уговарања, уговор о банкарском кредиту као двострано теретни уговор и у случају уговорене валутне клаузуле и промене каматне стопе, мора да поштује основна начела уговорног права, као и принудне норме које се односе на предмет уговорне новчане обавезе. Уговарање променљиве каматне стопе нејасним и непотпуним формулацијама у погледу начина одређивања висине уговорне камате, које је противно начелима савесности и поштења и равноправности уговорних страна, није допуштено, јер је противно принудним нормама облигационог права (члан 46, 47. и 50. ЗОО).

Међутим, супротно наводима ревизије, правилно су нижестепени судови оценили да утврђење ништавости оспорених одредби уговора у односу на променљивост каматне стопе у складу са пословном политиком банке, као и одредби које се односе на исплату обавеза по кредиту по продајном курсу банке важећем на дан исплате, не утиче на опстанак и правно дејство уговора закљученог између странака у погледу извршења оних уговорних обавеза које су у складу са основним начелима уговорног права и принудним прописима. Неосновано се ревизијом указује на ништавост одредбе уговора о кредиту којом је предвиђена могућност банке да у случају доцње наплаћује затезну камату по стопи већој од оне која је прописана законом, односно да у случају да је уговорена

каматна стопа виша од затезне камате, уговорена камата тече и након што корисник кредита доспе у доцњу (члан 9. став 1. уговора). Ово због тога што је одредбом члана 277. став 2. ЗОО, прписано да ако је стопа уговорене камате виша од стопе затезне камате, она тече и после дужникове доцње. Наводи ревизије тужиоца о томе да је ова одредба закона „брисана као неуставна“ нису основани, а наводи ревизије да је одредба о камати битан елемент уговора, не доводи у сумњу правилан закључак нижестепених судова у погледу неоснованости тужбеног захтева за утврђење ништавости уговора о кредиту у целини. Наиме, предметни уговор садржи одредбу о камати у смислу члана 1065. Закона о облигационим односима, тако што је у члану 3. који прописује камату, корисник кредита преузео обавезу да, на дуговану главницу кредита, банци плати камату по ефективној каматној стопи која на дан закључења тог уговора износи 4,91% на годишњем нивоу, почев од дана пуштања кредита у течај. Та одредба уговора није ништава, него је ништав део одредбе члана 3. у тачки 9. у ком је банка задржала за себе право да прилагођава каматну стопу у складу са изменама своје пословне политике, а та одредба свакако није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је тужилац уговор са банком закључио, те ништавост те одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора у целини.

Из наведених разлога, имајући у виду да се осталим ревизијским наводима понављају жалбени наводи који су од стране другостепеног суда правилно оцењени, Врховни касациони суд је применом члана 414. ЗПП одбио ревизију тужиоца као неосновану, као што је наведено и у изреци ове пресуде, као и захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, сагласно члану 165. у вези члана 154. ЗПП.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић